

ІСТОРІЯ РОЗВИТКУ БІБЛІОТЕКИ ТА ЇЇ МІСЦЕ В ОСВІТНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ВДНЗУ „УКРАЇНЬСЬКА МЕДИЧНА СТОМАТОЛОГІЧНА АКАДЕМІЯ”

С.П. Безноса

*Вищий державний навчальний заклад України
„Українська медична стоматологічна академія”
Бібліотека*

У 2014 році бібліотека ВДНЗУ „Українська медична стоматологічна академія” відсвяткувала славний ювілей – своє 80-річчя (1934-2014). Саме цю дату ми вважаємо (1934) початком відліку діяльності нашої бібліотеки з дня створення її як окремого підрозділу Харківського стоматологічного інституту. Одним із ключових завдань для кожного бібліотекаря є здійснення пошуково-дослідницької роботи. Першочерговим у цьому плані, на нашу думку, є вивчення історії рідної бібліотеки. Лише знання минулого дає змогу відчувати себе часткою єдиного історичного процесу.

Задля успішної пошукової діяльності працівник бібліотеки повинен спиратися на архівні матеріали, довідкові, бібліографічні джерела, спогади старшого покоління. Співробітники бібліотеки академії постійно ведуть пошук нових, маловідомих фактів з історії її розвитку. Зібраний матеріал представлений у пресі, буклетах, путівниках, альбомах, на масових заходах. Сьогодні бібліотека робимо усе можливе, щоб наступне покоління бібліотекарів мало можливість ознайомитися з діяльністю бібліотеки, з її успіхами та надбаннями.

Осягаючи пройдений шлях нашої бібліотеки, перед очима проходять роки її напруженої та багатогранної діяльності, насиченої багатьма цікавими подіями, зустрічами. Працею кількох поколінь фахівців, бібліотекарів за покликанням, книгозбірня посіла чільне місце в інформаційному просторі ВДНЗУ „Українська медична стоматологічна академія”.

Історія бібліотеки невід’ємна від історії академії і бере свій початок у 1931 році, коли одонтологічний факультет Харківського медичного інституту перетворено у самостійний Харківський стоматологічний інститут. Однак на той час виш не мав бібліотеки. Основними навчальними посібниками слугували конспекти лекцій, що передавалися студентами з покоління в покоління. Згодом із особистих зібрань і наукових праць учених почали створюватися кафедральні бібліотеки. Вони і стали основою для відкриття бібліотеки у 1934 році.

Напередодні Великої Вітчизняної війни наукова бібліотека інституту інтенсивно поповнювалася новою літературою, передплачувалися усі вітчизняні медичні періодичні видання.

Під час війни фонд бібліотеки частково був переданий до інших бібліотек м. Харкова, а навчальна література була евакуйована у м. Фрунзе і влита до новоствореного стоматологічного факультету Киргизького медичного інституту.

Тимчасова окупація м. Харкова завдала величезної шкоди бібліотеці інституту: Гістологічний корпус, де розташовувалася бібліотека, згорів. Тільки незначну частину фондів наукової і навчальної бібліотек удалося зберегти завдяки самовідданості співробітників бібліотеки. Місто Харків було звільнено 23 серпня 1943 року, і вже з кінця цього року відбулося часткове обслуговування читачів, в основному, студентів. На жаль, не зовсім з’ясованою залишилася доля бібліотеки після реевакуації до м. Харкова. Задля з’ясування фактологічного матеріалу ми зверталися до Державного архіву Харківської області, архіву Харківського національного медичного університету з проханням уточнити деякі історичні

факти стосовно окремих постатей, які доклали багато зусиль для розвитку бібліотечної справи, однак дані, на підставі яких можна було підтвердити факт роботи в Харківському медичному інституті особистостей відсутні.

Згідно звіту 1962 року бібліотекою завідувала Жупікова Олена Гаврилівна. Станом на 1963 рік фонд бібліотеки складав – 76127 прим. Штат працівників – 5 осіб: Жупікова О.Г., Оліфійцева К.Г., Кофман М.А., Лагутіна А.А., Суммо С.А. Що стосується приміщення бібліотеки, то окремого книгосховища бібліотека не мала, також не було читальної зали, катастрофічно не вистачало кваліфікованих спеціалістів. У цей час при бібліотеці було створено бібліотечну раду для погодження роботи бібліотеки з науковою і навчальною діяльністю інституту. Поступово фонд бібліотеки зростав, так, станом на 1965 рік становив – 88166 прим.

У 1967 році Рада Міністрів України прийняла постанову про переведення Харківського медичного стоматологічного інституту до м. Полтави і перейменування його у Полтавський медичний стоматологічний інститут. Переведення здійснювалося у два етапи. Перший відбувся у липні – серпні 1967 року, коли передислоковувалися кафедри медико-біологічного профілю. Під час другого етапу, у липні – серпні 1968 року, були передислоковані кафедри клінічного, зокрема стоматологічного профілю, та підготовлено бази для їх розміщення на початку наступного навчального року. Так, інститут став закладом із міцною матеріальною базою: відкривалися нові кафедри, велася велика робота із підвищення кваліфікації лікарів-практиків та середнього медичного персоналу. Що стосувалося бібліотеки, то її облаштування у новому виші вимагало великих організаційних зусиль.

Із м. Харкова книжковий фонд привезла Жупікова Олена Гаврилівна, яка і передала його бібліотекарю Хмельницькій Розалії Яківні. Наявний книжковий фонд складав – 68 120 прим., журнальний фонд – 18 587 прим. У 1968 році Хмельницька Р. Я. була звільнена у зв'язку із переведенням інституту.

Із 1968 року по 1983 рік бібліотекою завідувала Діденко Ніна Дмитрівна. Саме завдяки їй розпочався полтавський період функціонування бібліотеки. Багато зробила для її розвитку, удосконаленню усіх напрямів роботи, згуртування колективу; вона мала великий авторитет, як у співробітників бібліотеки, так і серед професорсько-викладацького складу інституту. Необхідно було терміново вирішувати питання, пов'язані із розміщенням й організацією фонду, створенням сприятливих умов для роботи користувачів і співробітників бібліотеки. Так, спочатку було організовано читальну залу, де розміщувалася вся література, яка була передана із м. Харкова. Катастрофічно не вистачало кадрів, оскільки співробітники бібліотеки, які працювали у Харківському медичному стоматологічному інституті і привезли фонд до м. Полтави у зв'язку із переведенням інституту підписали обхідні листи і розрахувалися: Лагутіна Марія Агафівна, Оліфійцева Клавдія Григорівна, Жупікова Олена Гаврилівна, Суммо Софія Абрамівна. Як було зазначено вище, бібліотека розміщувалася в одній кімнаті (нині читальна зала), частина якої була відведена для роботи професорсько-викладацького складу, а фонд – у підвальній кімнаті (нині книгосховище навчального абонементу). Окремого приміщення для читальної зали для викладачів, співробітників бібліотеки – завідуючого, бібліографів, відділу комплектування і наукової обробки літератури – не було. Не вистачало коштів на придбання нового обладнання: стелажів, полиць, тому книги спочатку складалися у книгосховищі. Багато книг, які замовлялися через бібколектор, не були придбані, оскільки інститут не вважався медичним, і лише завдяки поїздки до м. Москви завідуючої бібліотеки Н.Д. Діденко на Всесоюзне книжкове об'єднання література почала вчасно надходити до бібліотеки інституту. Однак, незважаючи на усі труднощі, бібліотека активно розвивалася, змінилася її структура, введені нові посади. Активізувалася масова та інформаційна робота, стали організовуватися „Дні інформації”, „Дні кафедр”,

складалися інформаційно-бібліографічні бюлетені нових надходжень. Фонд поповнювався новими виданнями з Московського медичного інституту ім. І.М. Сеченова, Харківського медичного інституту тощо. З метою удосконалення всіх напрямів діяльності бібліотеки було створено Бібліотечну раду із 9 осіб, де розглядалися питання комплектування, виділення фонду іноземних журналів тощо. Проводилася активна робота із підвищення кваліфікації співробітників. Так для працівників бібліотеки читалися лекції викладачами кафедр із ознайомлення з медичною термінологією, бібліотекарі брали активну участь у міжвузівських секційних заняттях, у відрядженнях до різних міст з метою обміну досвідом. Для молодих бібліотекарів проводилися заняття з бібліографії і бібліотекознавства.

Однак проблема приміщень ще залишалася не вирішеною. Весь навчальний фонд розміщувався на підлозі, робочі місця знаходилися у кутку читальної зали, створювався шум при роботі друкарських машинок, що заважало студентам і викладачам. У зв'язку із цим було вирішено відкрити філіал бібліотеки у читальній залі гуртожитку. Поступово зростав бібліотечний фонд, збільшувався штат, утворювалися нові відділи. Розвивався виш, а разом із ним і бібліотека.

Із 1983 року по 2007 рік бібліотеку очолювала Пилипенко Ніна Юхимівна – заслужений працівник культури. Багато років віддала вона бібліотечній роботі, вихованню кадрів та впровадженню передового бібліотечного досвіду. Після введення в експлуатацію морфологічного корпусу інституту завдяки клопотанню Ніни Юхимівни бібліотека отримала для книгосховища цокольні приміщення адмінкорпусу. Силами бібліотекарів у виділених кімнатах був зроблений капітальний ремонт, придбані нові стелажі, книжкові полиці тощо.

Серед колективу бібліотеки були такі чудові співробітники як Н.І. Коляда, А.А. Буряк, В.І. Голота, М.Є. Шайдур, С.С. Синельник, М.М. Хоменко, Г.Й. Іоніна, В.Й. Дудко. До сьогодні працюють корифеї своєї справи: А.Г. Шелехова, С.Я. Овчаренко, Т.Ю. Оснач, В.М. Крипак, О.М. Глушкова, А.Л. Гутченко, А.М. Григоращенко.

Із жовтня 2007 року директором бібліотеки стала Ольга Борисівна Боровик. Її активна новаторська позиція, відданість справі, ініціативність стали запорукою у впровадженні в роботу нового і прогресивного. Багато зробила у справі запровадження новітніх інформаційних технологій. До дружнього, працьовитого, професійного, оптимістично налаштованого колективу бібліотеки вливаються нові сили – розумна, енергійна, амбіційна молодь.

Сьогодні бібліотека йде шляхом комп'ютеризації всіх технологічних процесів, удосконалення послуг користувачам, створення комфортних умов для роботи читачів і працівників.

Успішна діяльність нашої бібліотеки є запорукою позитивного іміджу академії в цілому. Яскравою сторінкою в історії бібліотеки позначена культурно-просвітницька діяльність, що завжди позитивно впливає на духовний світ студентства. Організуються заняття з підвищення кваліфікації, різноманітні конкурси книжкових виставок молодих бібліотекарів, цікаві та змістовні виступи, презентації. Особливою популярністю серед наших читачів користується блог бібліотеки. У рамках підвищення кваліфікації лікарів-курсантів, інтернів, бібліотекою організуються бібліомедійні заняття „Можливості бібліотеки академії в задоволенні інформаційних потреб лікарів”, створюються цікаві буктрейлери, віртуальні виставки для користувачів.

Прагнучі до творчого самовтілення та формування власним прикладом у студентської молоді відданість своїй справі та любов до історії і традицій української культури, у працівників бібліотеки виникло спільне бажання створити вокально-пісенний колектив. У 2008 році за підтримки адміністрації ВДНЗУ „УМСА” відбулося зародження вокально-хорового ансамблю “Криниця”.

За вагомий внесок у розвиток культури українського народу наказом Управління культури Полтавської обласної державної адміністрації 14 березня 2014 року хору „Криниця” присвоєно звання „народний аматорський колектив”. За роки свого існування учасниками колективу було проведено чимало виступів в фольклорно-етнографічних, масових, благодійних заходах. Народний аматорський колектив „Криниця” є постійним учасником фестивалю мистецтв „Душі криниця” колективів закладів охорони здоров’я Полтавської області. У 2015 році хор „Криниця” разом із ансамблем народного танцю „Наша юність” викладачів академії стали лауреатами II премії.

Бібліотека – гордість академії. Адже ми виконуємо високу місію – працюємо задля потенціалу майбутньої національної еліти, задля суспільного прогресу, задля майбутнього держави.

Нелегкий шлях пройшла бібліотека академії. Історія її успіху – це не тільки хронологія подій. Це, насамперед люди, які творили її історію.

Такий солідний вік пропонує дещо інший підхід до своєї роботи. Це не тільки кількість, але і якість інформаційних послуг, які пропонує читачам книгозбірня. Попереду ще довга дорога у бібліотечному світі. Перед працівниками бібліотеки постає важливе завдання: зберегти досвід, залишений у спадок попередниками, примножити професійні надбання і водночас реагувати на стрімкі зміни, які відбуваються у суспільстві, освітньому середовищі, і враховувати їх у своїй діяльності. Маємо надію, що закладений потужний потенціал колективу буде використаний повною мірою для подальшого розвитку бібліотечної справи.

Література

1. Очерки истории вузовских библиотек г. Харькова / под общ. ред. В. И. Астаховой ; Нар. укр. акад. – Х., 2001. – 561с.
2. Скрипніков М. С. Історія Української медичної стоматологічної академії в особах / М. С. Скрипніков, Ю. О. Максимук. – Полтава : Дивосвіт, 2001. – 72 с.
3. Березюк Н. М. Библиотека Харьковского университета В. Н. Каразина за 200 лет (1805-2005) / Н. М. Березюк, И. Г. Левченко, Р. П. Чигринова. – Х. : Тимченко, 2006. – 390 с.